

El veritable assassí de Marilyn Monroe

«Arthur Miller ha fet una obra basant-se en la meva persona, però aquesta no soc jo»

Postal de Marilyn Monroe al principi de la seva carrera de model, quan no era l'estrella que va arribar a ser

Sense equips forenses, sense anar al lloc dels fets, des del sofà de casa i a partir del visionat del documental *Love, Marilyn* (<http://www.imdb.com/title/tt2077747/>) crec que puc afirmar que sé qui va matar la Marilyn. Norma Jeane tenia unes ganes enormes de comprendre el món i de cultivar-se. Havia passat per adopcions, orfenats i custòdies diverses, i arrossegava una gran inseguretat. Però era bella, bellíssima, i ningú veia la seva ànima. No la veien llegir Joyce, ni sabien dels seus horaris d'autoexigència: gimnàstica, lectures, cursos a la universitat nocturna...

Era més fàcil veure només la tonta rossa, l'encantada sexi a qui els homes no paraven de traïr. La va traïr Joe Dimaggio, un tio senzill que li va girar la cara més d'un cop i a qui va haver de deixar per maltractaments. La va traïr el director John Huston -sí, el gran John Huston-, que es gastava els diners del pressupost de la pel·lícula al casino i deia a la productora que ja no tenia fons perquè la Marilyn estava boja, no apareixia pels rodatges i era tot mentida. Però era més fàcil que es creguessin que era una rossa neuròtica que no pas que ell era un borratxo ludòpata i mala persona. La van traïr, òbviament, els polítics, els germans Kennedy.

Volia ser presa seriosament com a intèrpret i va agafar una gran mestra d'interpretació per donar nous sentits a la seva gestualitat i expressions, però Sir Laurence Olivier la va menystenir de principi al final a *La corista i el príncep*. ?Només cal que facis el que saps fer, de noia sexi?, li va dir ja a la presentació del projecte.

Però bé, la història és que un dia Marilyn va creure que per fi seria vista. Per fi algú veuria la veritable Norma Jean. Algú sabria descobrir en ella la rateta de biblioteca, i l'escriptora que també era: escrivia d'amagat, tenia moltes llibretes sobre qüestions fonamentals de la vida, pensaments, reflexions, tot el que veia, li cridava l'atenció i la feia reflexionar. La seva biblioteca estava plena de llibres, alguns autors que llegia àvidament eren James Joyce, Walt Whitman, Heinrich Heine, Saul Bellow, Carl Sandburg, Truman Capote i Isak Dinesen.

L'artífex de la visibilitat havia de ser Arthur Miller, el dramaturg de *La mort d'un viatjant* i *Les bruixes de Salem*, el gran premi Pulitzer i premi de la crítica de New York. Ras i curt: l'intel·lectual més dotat de la seva generació.

M'imagino la Norma obrint el bagul del seu jo. Com un cofre amagat sota taulons de fusta en unes golfes. Miller ja tenia la Marilyn, ja tenia el seu cos, ho tenia tot, era la seva dona. No havia de desitjar-la com els milions d'homes de tot el món, ell sí que la tenia completament: l'artista, la dona, el cos, i, tenia alguna cosa que només la seva sensibilitat i intel·ligència podien detectar i valorar: el seu veritable jo, que no tenia res a veure amb una rossa beneïta.

No és fàcil que algú et deixi veure el seu interior. Alguna gent no té res a dins per ensenyar, altres tenen una part massa negra per voler-la mostrar. Tenen bens endins un *chapatote*, una substància putrefacta, enganxosa i negra que s'adhereix a la mirada dels qui gosen mirar. Així que molts opten per amagar-se, o per muntar grans embolics afectius, crisis passionals, jocs absurds del gat i la rateta, retrobaments i fugides, muntanyes russes, distàncies i reconciliacions, per aconseguir de l'altre desitjos insatisfets i un anhel que mai s'acaba. Però ella, no. Tenia molt a dins, i si per algú podia ser alguna cosa més que una rossa ingènua i banal, era per a ell.

I Arthur Miller se la va mirar. I va dir que escriuria una pel·lícula basada en ella. I ella el veia escrivint a màquina però mai li deixava veure el que feia. Ell sí que sabia veure-la per sobre, per sota, per l'altra banda de la imatge de l'actriu. ?Tots els homes amb qui vaig al llit fan l'amor amb Gilda però s'aixequen amb mi?, havia conclòs, trista, Rita Hayworth. Miller, en canvi, desfaria totes les duplicitats, antagonismes, fragments de l'ànima de Marilyn Monroe, i n'erigiria una sola imatge, la veritable.

I el resultat d'aquella mirada que representava que havia de ser plena d'amor i saviesa va ser el guió de la pel·lícula *The Misfits*, que vam traduir com *Los miserables*. És una obra mestra, dirigida per John Huston, impossible oblidar. Artísticament és una gran fita cultural, cinematogràficament brutal. Un cim artístic. Però, a més a més, és un vòmit sobre el cor a pit obert d'algú que estima. Una riota terrible, de dimensions còsmiques, l'acte de crueltat més gran possible. La Monroe apareix a la pel·lícula com la més tonta de les tontes vives. A la primera escena ja surt obrint un armariet amb fotos seves, i diu ?això no és res, no importa?, començant amb una negació total d'ella mateixa. Mira la imatge que ha sorgit dels ulls que prometien que la sabrien mirar i es troba amb la més prototípica, més estereotipada, més reduïda de les seves imatges.

I arriba la roda de premsa per presentar la pel·lícula, i davant les càmeres apareix una Marilyn destrossada, al costat del seu marit i diu: ?Arthur Miller ha fet una obra basant-se en la meva persona, però aquesta no soc jo?.

I també hi ha una entrada al seu dietari que diu: "Sola, sempre estic sola, sigui com sigui, sola".

I una altra entrada impressionant:

¿Allà on els seus ulls reposen amb plaer
Vull seguir allà
Però el temps ha modificat el poder d'aquella mirada
Ai, com me'n sortiré quan sigui menys jove
Busco l'alegria però esta vestida de dolor
Agafar ànims com quan era més jove
Dormir i descansar el cap que em pesa tant sobre el seu pit
Doncs el meu amor encara dorm al meu costat?

És d'una generositat increïble i d'una tristesa absoluta. Els ulls de Miller no la miren, només reposen allà on troben el plaer, ell vol el mateix que volen els homes que la miren a les pel·lícules, per això sap que ho té magre quan sigui menys jove ja que els ulls de Miller no trobaran el plaer en la seva ànima. Però malgrat tot, tria estar sota la mirada de l'home que estima encara que sigui de manera tan superficial i transitòria. Al cap i a la fi, només si ens segueixen mirant podran per fi o per miracle trobar la veritable clau interpretativa del nostre ésser.

Però el pitjor encara havia de venir. Va descobrir a casa un quadern d'Arthur Miller en què parlava d'ella. Un dietari íntim. Hi deia alguna cosa com ara: "La petita imbècil amb vel·leïtats d'intel·lectual, què s'ha cregut? No és res més que una tonta inculta que pretén ser sofisticada, i m'avorreix mortalment."

I aquí van començar les pastilles, la caiguda en picat, l'addicció, la insuportable vida. Qui va matar Marilyn Monroe? Arthur Miller.

I un dia, però ja morta, va aparèixer el llibre dels seus dietaris i l'Antonio Tabucchi n'escribia el pròleg. Per a l'escriptor italià, els textos revelaven una ?personalitat intel·lectual i artística? que els biògrafs no podien sospitar. ?No només els poemes, sinó també per les notes breus i les pàgines dels seus diaris incloses en aquest llibre (sempre en una prosa marcadament el·líptica, hipersignificant i, que frega la poesia). Tot plegat és la recerca d'una intel·lectual que mira de comprendre la realitat que l'envolta. Marilyn té una ànima que pocs sospiten, una ànima de gran bellesa?.

Em pregunto si Tabucchi, a diferència de Miller, hauria sabut trobar l'ànima de Marilyn cridant per ser vista darrere d'una bellesa que crema.

Arthur Miller i Marilyn Monroe el dia del seu casament

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=RMSHrnz4Rko>